

РАБОТНИКЪ

(LE TRAVAILLEUR)

ЦѢНА:

3 мѣс. 1 л. 25 ст., 6 м. 2 л. 50, 1 г. 5 л.

10 стотинки всѣки номеръ

ВСИЧКО, ЩО СЕ ОТНАСЯ ДО ВЪСТНИКА, СЕ ИСПРАЩА

ДО РЕДАКТОРА Н. ХР. ГАБРОВСКИ.

ТЪРНОВО.

АБОНИРАНИЕТО СТАВА:

Търново, у редактора

и Шуменъ, печатница „Основъ“.

Къмъ дружинитѣ на социалъ-демок.
партия.

Общи Свѣтъ на Соц.-Демократ.
партия показва всички мѣстни дру-
жини да обмислятъ:

1) Въпроса за измѣненіята на Кон-
ституцията;

2) Какво би трябвало да предпри-
еме партията, въ случай че предла-
житѣ измѣненія се приематъ отъ
Народното Собрание;

3) Свѣтъ ли за пълно свиква-
нето на единъ извънреденъ национа-
ленъ конгресъ на партията.

Общій Свѣтъ.

ВЪРХУ ИЗМѢНЕНИЕТО НА КОНСТИТУЦИЯТА.

Вече нѣма съмнѣние, че се предлага да се измѣни нашата основенъ законъ — Конституцията. Това вече не е слухъ, а цѣла истина. Правителствения в. „Свобода“ вече потвърди това, както и измѣненіята, които се предлагатъ да гласува Народното Собрание. Освенъ това, съ едно Окръжно отъ Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи се искатъ незабавно да се явятъ въ Народното Собрание всички ония народни представители, които ги нѣма тамъ. Късо казано, иска се отъ народното ни представителство да гласува извѣстни вече измѣненія въ Конституцията.

Не ще и дума, че нашата Конституция, като човѣко произведение, има много недостатѣци и противорѣчия. Ра-но или късно ще трѣбва да се прегледа и измѣни коренно. Но преглеждането и измѣненіето на основния законъ на една страна може да стане само тогава, когато го поиска нѣкоя обществена сила, нѣкоя класа, заинтересована въ разширението на правата, които тя дава. А когато една класа иска прегледане и измѣненіе на Конституцията, измѣненіята въ нея винаги сж бивали прогресивни (напредничави). Не така, обаче, стои работата съ измѣненіята, които се искатъ да гласува днешното наше народно представителство. Измѣненіята на Конституцията, които се предлагатъ у насъ, не ги е искало нито една класа. До вчера никой у насъ не е мислилъ за нѣкакви измѣненія на Конституцията. Тѣ произлизатъ отъ случайни обстоятелства и се предлагатъ отъ правителството.

Българската социалъ-демократическа партия принципиално не е противъ измѣненіето на Конституцията. Въ нейната програма влизатъ искания и за преглеждането на нашия основенъ законъ, но въ смисълъ да се разширятъ пра-

вата на народа и да се даде едно по-големо обезпечение на тия права. Но измѣненіята, които се предлагатъ днесъ, съвсѣмъ не клонятъ къмъ това. И наистина, иска се да се измѣни чл. 38 отъ Конституцията така, щото на потомците на държавния глава да се даде свобода, да си иматъ каквато въра искатъ. Но такава измѣненіе на чл. 38 води подиръ си измѣненіето или отмахването и на чл. 37, който казва, че „господствующата въра въ Българ. Княжество е Християнска Православна отъ Источното Вѣроповѣданіе“. Да се остави непожатъ този членъ, ще рече, да се уголѣматъ противорѣчіята въ Конституцията. А ако се пожатъ той, тогава въпроса се свежда къмъ въпроса за откъсването на държавата отъ църквата. Само въ такъвъ случай си има дѣето и измѣненіето на чл. 38. Ако на потомците на държавния глава се дава право и свобода да си избиратъ каквато искатъ въра, съвсѣмъ естествено ще бѣде и подданицитѣ имъ да се ползватъ съ такава една свобода. Върата е и трѣбва да бѣде частно дѣло на съзнаніето на човѣка. Държавата не може и не трѣбва да се мѣси въ свѣстѣта на гражданитѣ. По тази причина става необходимо да се прогласи необязателно и изучаваніето въ нашитѣ училища Закона Божий. Такова едно измѣненіе ще бѣде полезно за народа. То може да намали да-нѣцитѣ и да се уголѣми бюджета на народното просвѣщеніе. Но отъ всичко се вижда, че съ измѣненіето на чл. 38 нѣматъ се предъ видъ такива прогресивни измѣненія въ нашата Конституция. То, пакъ го казваме, може да въведе нови противорѣчия въ нашата Конституция. Впрочемъ, по тази точка отъ измѣненіето иматъ думата нашитѣ буржуазно-православни патриоти и защитници на върата. Насъ, социалъ-демократитѣ, до вчера правителството и всички, които очакватъ отъ него милости, ни обвиняваха, че ний сме подковали върата, разбира се, господствующата въра. Днесъ, обаче, всѣки вижда до колко сж справедливи тия обвинения. Ний говоримъ и ще говоримъ за свободата на върваніята и за откъсването на държавата отъ църквата, къмъ което се свежда и предложението на правителството за измѣненіето на чл. 38. Другояче измѣненіето на този членъ нѣма никаква полза, а е пълно съ твърдѣ голѣми опасности. Но ний не цѣлимъ повече да се простираме върху тази точка. Иматъ думата нашитѣ православни противници.

Другитѣ измѣненія на Конституцията вече ний сж въ вреда на народнитѣ права. Да вземемъ, напр., измѣненіето, споредъ което се предлага

на 20 хиляди или на 30 хил. души избиратели да се избира единъ народенъ представител, намѣсто на 10 хил. души, както е въ Конституцията. Всѣкой лесно разбира, че народната воля по-бързо се изразява отъ 300 народни представители, отъ колкото отъ 150. Триста души много по-добър могатъ да обмислятъ законитѣ, отколкото 150 души. Ний говоримъ, разбира се, за народни представители, избрани отъ народа свободно. Колкото повече сж народнитѣ представители, толкова повече участвува народа въ управленіето на страната. И наопаки. Но по-малкото народни представители струватъ и повече пари, казватъ ни. Но отъ това не излиза, че трѣбва да се намали числото на народнитѣ представители. Отъ това излиза, че трѣбва, първо, по-малко да имъ се плаща, а второ, отъ това излиза, че най-доброто е самъ народа направо да издава законитѣ, намѣсто да праца за това народни представители. Така правятъ, напр., въ Швейцария. Намѣсто народътъ да избира народни представители, които да избиратъ правителство, най-добър ще бѣде народа направо да си избира правителството. Намѣсто да не праца народни представители, за да одобряватъ законитѣ, които предлага правителството, най-добър е законитѣ да се одобряватъ и гласуватъ направо отъ народа по община. Такова едно народно управление ще бѣде много по-ефтино, народа ще знае направо съ какви закони се управлява, защото той направо ще ги гласува, а не отъ негово име нѣколко народни представители. А най-важното е, че той ще се учи да се управлява самъ и ще разбира отъ държавнитѣ работи, а не отъ негово име да вършатъ всичко, както имъ дойде на умъ, нѣколко души представители. Да се измѣни Конституцията така, щото народа направо да се управлява, — да си избира правителство, да си избира управители, да издава закони, като ги гласува на-право, по община — това само може да бѣде полезно за най-големата частъ отъ народа. Измѣненіето, което се предлага отъ правителството отъ тази страна, напротивъ, намалява участието на народа въ управленіето на държавата. Това е опасно нѣщо. Сжщото може да се каже и за измѣненіето по гласуваніето на законитѣ въ Нар. Собрание. Сжщо е въ вреда на народнитѣ права и другото измѣненіе. Нашата Конституция запрещава да се даватъ и да се приематъ ордени. Ордентѣ разрабватъ гражданитѣ: намѣсто да изпълняватъ своитѣ дължности отъ съзнание на своя дългъ, и намѣсто да очакватъ само похвалата на обществото, захващатъ

да работятъ само съ подкупъ и съ користолюбивы цѣли. Освѣтъ това, ордентѣ водятъ подиръ си титулитѣ — графове, барове, лордове и др. т. А титулитѣ ще понесатъ и пари, уголѣменіето на платитѣ имъ, и най-сетѣ ще понесатъ и второ народно събрание за тѣхъ — втора камара, както казватъ. Това ще бѣде едно така сжщо голѣмо ограничаване правата на най-големата частъ отъ народа и ще понесе много излишни пари отъ него.

Колкото до уголѣменіето платата на държавния глава до 1 милионъ лева, това вече е съвсѣмъ не нужно измѣненіе. Нашия държавенъ глава е богатъ, а нашата държава има твърдѣ голѣма нужда отъ пари — за „насърдчване на подустрията“, за желѣзници, за разработване на руднитѣ, за изплащане на заемитѣ и т. н. Въ такава едно време измѣненіето на Конституцията и въ той чл. ни се вижда безъ оправданіе, а пъкъ народа при днешнитѣ обстоятелства ще се патова-ри още съ една твърдѣ чувствителна сума.

И така, предлаганитѣ измѣненія сж явно въ вреда на народнитѣ права. Тѣхното предлаганіе не се оправдава съ нищо, освѣтъ съ случайни обстоятелства. Сега, когато пишемъ това, народнитѣ представители, може би, вече сж гласували приеманіето имъ. Въ такъвъ случай всичко ще зависи отъ Великото Народно Собрание.

БУРЖУАЗНО ОСТРОУМИЕ

и
БУРЖУАЗНИ БЛАГОДѢЯНИЯ!

Въ миналия брой на вѣстника казахъ, че г. Карагѣзовъ, габровския фабрикантъ, е най-добриятъ български буржеу. Когато писахъ подкрепянитѣ думи не бѣхъ още четъ 962 брой на вѣст. „Свобода“. Този вѣстникъ посвѣщава едно доста дълго авторитетъ на спомѣнитъ въ предидущий брой празникъ на г. Карагѣзова. Сега виждамъ, че съгъ нѣматъ нито понятие за добрната и плюсъ за остроумието на тоя славенъ габровски буржеу. Господинъ Карагѣзовъ се показва не само най-добър буржеу, но и най-остроуменъ. Както ни съобщава „Свобода“ той е държалъ на работницитѣ си сгѣдъ молебна една рѣчь, достойка да бѣде записана въ страницитѣ на историята. Той „расправилъ имъ, че всѣка работа е благословена, а тѣхната двойно по-благословена, полече тѣ работятъ за да задържатъ богатството въ страната ни, да спратъ излизаніето на българското злато въ странство“. Кой нѣма да признае, че подкрепянитѣ отъ мене думи, не сж образецъ на буржуазно остроуміе? Чувате хора, нашитѣ работници работятъ по 14 часа на день, за една нищожна платъ, която едва ли покрива 3 часа работа, не за друго, а за да „задържатъ богатството въ страната ни, да спратъ излизаніето на българското злато въ странство!“ Свѣта е задачата на работ-

ниците! За тази велика задача струва си да работят в фабриците и по 16 часа, да ходят гладни и опърнани, да се задъшават в вонения въздух на Карагйозовата фабрика, да гъят праха и и да се есакативат. О, български работници, колко сте били честити! Но какъв отиват създаваните с кръвта и пота на работниците и задържаните от тях в страната ни богатства? Какъв се дъва златото, създавано с мъжките на работниците, излизането на което в странство го спират? Нашите работници не са толкова остроумни, колкото техни господари, за да отговорят на тия питанья. Но г. Карагйозов твърди добър знае, кой се наслаждава от богатствата, които създават работниците и ги задържат в страната ни и чия кесия пълни златото което тй му донасят сь свята „двойно по-благословена“ за него работа. Празникът, който той направи на 14 Ноември т. г. и благословитъ, кснго вънесе на небесата, много добри показват кой разполага сь „наредитъ богатства“ и сь „българското злато“, които работниците му задържат в страната ни. Скъпото ни показват и благодаренията, сь които в тоя денъ той обсна своитъ добри, идеали и честити рсбе. Обивитъ имъ е, че щъль да имъ направи касса за болнитъ работници. Това е първото му благодарение. Пита се само, колко ще прибави той отъ „българското злато“, което работниците задържаха вь неговата кесия, къмъ шрафветъ, които е взималъ и ще взима отъ тяхъ, за кассата? Второто му благодарение е още по-забължително. Той е установилъ „за напредъ да плаща на вськи работникъ възнаграждение въ размъръ: 10 лева на вськи, който е работилъ 3 години, 20 лева на вськи, който е работилъ 5 години и 30 лева, който е работилъ 10 години.“ Ето сь какви преголбми, печувани благодарения обсна г. Карагйозовъ своитъ работници! Въ три годъни единъ работникъ ще изработи и сиру вь кесията му до десетина хиляди лева „българско злато.“ И отъ десетина хиляди ще даде възнаграждение на тоя работникъ 10 лева! Забължителни благодарения!

О, габровски работници, колко сте били честити! Вашата работа, наистина, е „двойно по-благословена“ за всички господари.... Но и благодаренията, сь които той ви обсна сь преголбми.... Вардете се само да не се заразите отъ социализма и да не изгубите благодаренията на своя великъ благодарител!....

В.

ВЕЗРАВОТИЦИТЪ ВЪ ЛОНДОНЪ

Резултатъ на работническитъ манифестации въ Лондонъ се язва създаването на единъ новъ организмъ, който

то придава по-голъмо единство на пролетариатескитъ сили въ голъмата английска столица. Комитетътъ, който бйше се образувалъ по поводъ на Трафалгаръ-Скверската манифестация, се обърна въ Комитетъ за организиране на безработиците; а тоя комитетъ въ действителностъ ще бжде единъ общъ съветъ на организиранитъ работници и на лондонскитъ социалисти. Радикалната федерация, социалистическата федерация, газонитъ работници, другитъ съюзи и другитъ социалистически дружества ще иматъ свои делегати тамъ; дали сь напослѣдъкъ своето съгласие за това и комитетътъ на тредъ-юнионитъ въ Лондонъ и Тредъ Консилъ. Министърътъ Фоулеръ напослѣдъкъ е расиратилъ до мѣстнитъ власти и до санитарнитъ комитети едно циркулярно, въ което ги подканва да започнатъ немедленно публичнитъ работи, за да се даде хлѣбъ на работниците, които сь останали безъ работа. Той имъ препоръчва да избератъ такива работи, които нѣма да причинятъ никаква конкуренция на заетитъ работници; а, като предпочитателни, имъ посочва на наемането сь прѣсъ публични мѣста за расходни, посылането на улици сь камъни, прокарването на водостъци и водопроводи, чистенето на улици и др. За вськи тѣзи работи ще се плащатъ малко по-висши заплати отъ текуцитъ, за да могатъ работниците да се възврънатъ на своитъ обикновени занятия, щомъ обстоятелствата станатъ по-благоприятни.

Тѣзи послѣдната рекомендація показва най-добри педовѣрнето, което буржуазията храни къмъ работническата класа, а тѣй също и старането й да сѣзан за индустрията една много числена „резервна армия“. Защо се не взематъ по-радикални, по-рационални мѣри за уреждането на работническия въпросъ чрезъ прямото организиране на индустриалното производство? Нашитъ английски събрати отбълъзватъ, като една отъ причинитъ на настоящата криза, свръхната работа, работата вънъ отъ опредѣленитъ часове, не само въ частнитъ предирития, но даже и при държавнитъ постройки. Тѣй, въ едно отъ отдѣленията на арсенала въ Вулвичъ, механи-

цитъ работятъ по 3 и даже по 3 1/2 часа повече отъ нормалното време. Не е ли длъжно правителството да запрѣти тѣзи злоупотреби?

Това положение на работитъ се констатира миналата недѣля въ Комитета на работниците безъ работа, гдѣто докторъ Авелинъ показа, че циркулярното на Министра Фоулера пронетича отъ „принципитъ на старата буржуазна политическа економиа“, неказа желанието, щото проектиранитъ работи да бждатъ сь нормални заплати и, при това, въ седмицата да се работи 48 часа.

Комитетътъ послѣ прие слѣдующата програма за дѣйствование: 1) да се организиратъ мѣстни комитети; 2) да се испратятъ до публичнитъ власти депутации отъ работници безъ работа; 3) да се организиратъ митинги въ вськи кватрала на Лондонъ; и 4) да се създаде работническа кесия.

Агитацията, която презъ послѣднитъ дни бйше неотслабнала, сега отново се пое и тоя пѣтъ подпомагана сь вськи демократически дружества въ Лондонъ.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ И РАБОТНИЦИТЪ.

Освобождението на работниците трѣбва да бжде дѣло на вськи работници.

На вськи наши работници, които малко-много се интересуватъ отъ онова велико учение, което е дѣлъ-издѣлитель на вськи болки, които днешната организация на производството причинява, т. е. отъ социализма, е извѣстно за съществуването на така нарѣченото работническо-социалистическо движение въ вськи напреднали страни на Европа и Америка. Какви сь крайнитъ цѣли на това движение? — 1-о да направи обществена събствинностъ съживата на труда (машинитъ, земата, руднитъ и т. н.), отъ една страна, и ползуването обществено, отъ друга; 2-о да се обрне държавата въ единъ общественъ съюзъ, основанъ на економическото равенство; 3-о социално и политическо равенство за двата пола; 4-о еднакъво и безплатно въспитание и образование за вськи дѣца и отъ двата пола. Въ сжщности, както вижда читателитъ, западно-европейското социалистическо движение има само една крайна цѣль: да направи съживата на труда и ползуването общи; другитъ (крайни цѣли) сь само повече и по-малко логически слѣдствитъ отъ нея. Ето защо къмъ събдванието на тая цѣль сь насочени всь-

ки усилия. И наистина, погледнете въ което щѣте съчинение по съвременний социализмъ — било въ „Развитие на наукния социализмъ“, въ това извъредно бѣсково изложение на историтъ и сжщността на научний социализмъ, направено отъ най-компетентната ръка“, било въ „Како искатъ социалъ-демократитъ“, или „Еволюцията на капитала“ и т. н., — и вий ще видите, че вськи тѣ се стрѣматъ къмъ една и сжща цѣль: да докажатъ, че частната форма на собствениостта „сѣ по-вече и по-вече се измѣсти отъ индустриалния прогресъ“ и че материалнитъ и духовнитъ елементи на „коллективната форма на собствениостта сь създадени вече отъ самото развитие на капиталистическото общество“.

Има ли и трѣбва ли да има у насъ такава движение? У насъ отдавна (около 1885 г., ако не и по-рано) сь се появили изъ сѣбдата така нарѣчената интеллигенция хора — привърженици на социалистическия идеалъ. Но тѣхното движение трѣбва да се нарича, ако мога така да кажа, интеллигентно-социалистическо. Това бй първий моментъ въ социалистическото движение у насъ. Обаче, напослѣдъкъ къмъ това движение, което — трѣбва да се забължитъ и това — взе едно по-опредѣлено направление, се присѣдиниха и много работници, така щото тѣ стана работническо-социалистическо. Разбира се, че азъ и не мисля да турямъ нашето работ.-социал. движение паравно сь западно-европейското: нашето работ.-социалистическо движение се отнася къмъ западно-европейското тѣй, както — нашия младъ капитализмъ къмъ мустакатий западно-евр. капитализмъ. Той е, въ вськой случай, втория моментъ на социалист. движение у насъ: привличането на нашитъ работници въ редоветъ на „Българската социалъ-демократическа партия“, на която крайнитъ цѣли сь нищо не се отличаватъ отъ крайнитъ цѣли на запад. работ.-социалистическото.

Но трѣбва ли да има у насъ такава движение, или по-добри, има ли оправдание работническо-социалистическо движение, което го има у насъ?

За да отговоримъ на това питанье, ний трѣбва да отговоримъ по-напредъ на питанieto: „Кѣ поради това движение на Западъ?“

Изсѣтъ и точенъ отговоръ на това питанье ний намираме въ книжкава на П. Акселродъ „Работническото движение и сжщитъ на демократия“. Ний горѣко препоръчваме тая книга на нашитъ работници. Въпросътъ за това, по кой начинъ ставъ експлоатацията на работниците сь свеждъ къмъ въпросътъ за начина, по който тѣ си добиватъ сѣбдства за съществуване, т. е. за источника на тѣхното съществуване.

„Продаването на стоки — ето пѣтъ, по

КОМУНИЗМА

Економическата Еволюция

отъ Нолъ Лафарга
(Продължение)

IV.

Економическитъ явления, които липиха производителитъ отъ работитъ имъ съжива, които ги (съживата) централизираха и поставиха да работятъ наедно въ обширитъ работилници, агломерираха (натрупаха на едно мѣсто) по-напредъ распръснатитъ по селата работници: тѣ (економ. явления) ги централизираха въ промишленитъ градове и ги поставиха да работятъ наедно, въ единъ и сжщи работилници. Тамъ тѣ се избавиха отъ вськи наклонности на дребния собственикъ, единственний споменъ за изгубената вече индивидуална собствениостъ: постоянна близка до колесалнитъ съжива, на които тѣ сь проста сьлуги, тѣ разбираатъ, безъ да щатъ, че тия съжива не могатъ да се владѣятъ индивидуално, че е възможна само комуналната собствениостъ. Тоя умственъ претратъ се е възвръшилъ независно отъ усилията на комуниститъ; той е сетинка отъ механическото производство, организирано (уредено) подъ управлението на капиталистическата буржуазия. Комунистическитъ идеи съществуваатъ въ силно състояние въ главитъ

на наемнитъ работници; комунистическитъ пропагандисти (проповѣдници) ги само разбуждатъ и турятъ въ дѣйствие.

Капиталистическата буржуазия, като централизира пролетариатътъ, като го постави да работи наедно въ своитъ работилници, дава извънмѣрна сила на социалистическата пропаганда; тя не само че подготви умоветъ, но дава и сѣбдства за да се дѣйствува върху тия умове. Когато отидемъ въ пѣкой промишленъ градъ, вий намираме събрани цѣли работнически масси, готови да акламиратъ (поервничатъ) сь ентусиазмъ (въехищение) комунистическитъ идеи, които ний не носимъ сь себе си, но намираме въ економическитъ явления, на които тѣ (работниците) сь играчка и мъченици.

Капиталистическата буржуазия, която въ интереса на производството, предрасположи пролетариатескитъ масси къмъ комунистическата пропаганда, ни доставя по тоя начинъ сѣбдства, за да дѣйствуваме върху тѣхъ, да ги организираме политически и да ги подготвиме за тѣхната революционна роль.

Буржуазията, господарка на политическата властъ, нека да я монополизира (само тя да има право на нея); на вськъдѣ, въ Франция, Англия, Германия, Холандия и т. н., тя изработи ограниченото гласоподаване, за да отстрани отъ политическото управление неимущата класа. Почти въ вськи страни, гдѣто се възникнала капиталистическата цивилизация, тя трѣбваше по-бързо или по-бавно да отсѣпни всеобщото избирателно право.

Самата буржуазия бйше, прочее, принудена да тури въ рѣцѣтъ на работниците това оръжие:

наистина е, че това и отъ дѣтѣ страни остро оръжие е парализало до сега работната класа, неспособна да го управлява. Отъ 1848 г., пий маме всеобщото избирателно право, а между това парламентарскитъ събрания въ грамадното си болшинство сь бивали съставени отъ капиталиститъ, или отъ представителитъ на интереситъ на капиталиститъ. Тѣ избираха за защитници на своитъ интереси най-върлитъ си противници, врагове. Безъ да се мисля на всеобщото избирателно право, управлението на страната, както и при ограниченото избирателно право, е въ рѣцѣтъ на имущата класа, която издава закони съгласно своитъ собствени интереси. (Прекъсания и шумъ). Вий протестираме? Но кажете ми, митата, благодарения на които вий смъквате вська година по единъ милиардъ отъ възни хранителни продукти, не сь ли гласували сь единственната цѣль, да се уголѣми поземелната рента?

Но, социалиститъ се заловиха да въспитаватъ работническата класа, да я научатъ да се ползува както трѣбва отъ всеобщото избирателно право: току що ни доказа, че умѣй да се ползува отъ уроцѣтъ на комуниститъ. Въ послѣднитъ муниципални (общински) избори, Работническата партия, на която азъ съмъ единъ войникъ, спечели борбата въ 77 града, сь Лионската программа: въ 27 града почти вськи, а въ повечето отъ тѣхъ вськи членове на общинскитъ съвѣти сь социалисти; въ останалитъ се възмъгна само значителни малцинства не социалисти и толкова. Числото на полученитъ гласове възлизъ на повече

който обикновено добиват за себе си средства за живяне всички самостоятелни господари въ напредналите страни. Работника, както на всички е известно, добива средства за съществуване, *както продава труда си* [работническата сила] на другите: работната заплата, това е дъната, която той получава за своята работа — работната си сила.

Всёкой знае от личен опит, че като взема работника, напр., по 4 лева на ден, господари продава продуктите на днешната му работа за 14 или 16 лева.

Защо господари може да продава стоката по-скъпо от колкото е заплатил за произвеждането ѝ? Какъ става, т. е., сащата експлоатация на работника? — Отговорът на тия въпроси читателят ще намери въ книжката на Симонъ Дикенсина „Кой на чий гърбъ живее“.

И тъй, експлоатацията на народнически маси, — която е същина отъ капиталистически начинъ на произвеждане на продуктите, отъ това, че работнически е принуденъ, за да живее, да си продава работната сила — отъ шепи капиталисти, които владяватъ съизвикъ на труда — ето изворътъ на нещастията и страданията, които измъчватъ работника, ето, слъдвателно, причината на работ-социалистическото движение на Западъ.

Така ли е у насъ?

Да отговоримъ на това оставимъ: 1-о работниците въ нашите фабрики, чифлици, печатници, занаятчийски работилници... всички, които *сж принудени, за да живеятъ, да продаватъ работната си сила на другите*; 2-о нашите дребни собственици [земледълци, занаятчии и търговци], които *ако не живеятъ — умире* — ще станатъ наемни работници.

Не се съмнявамъ, че и единият и другият ще кажатъ — „Да!“

„Да!“ у насъ се е зародило и се разпространява съ не-за-бърване скоростъ опова положение на работитъ, което господства въ всички напреднали страни на Европа и Америка: една частъ отъ народа, числото на която расте катастрофично, е вече понадала въ нощитъ на кръвожадни капиталисти, който немилостиво измъкватъ всички му жизненни сокове!

Какво трябва да правятъ нашите работници? — Тъ не трябва да се отчайватъ. Тъ трябва да последватъ примъра на своите западно-европейски брати: да претърпятъ социалистически идеалъ, да се съединятъ съ *Българската социал-демократическа партия*, която да се усли до толкова въ борбата си за своитъ най-близки цели, щото да докара тържеството на *Социализма*, — *златната епоха на Человечеството*, когато всички ще иматъ възможностъ да бъдатъ щастливи. Тая е не-срѣдетвенната задача на всѣкой работникъ: да влѣ-

зе въ редоветъ на „Българската социал-демократ. партия“, да се бори за нейните най-близки и крайни цели.

Много отъ нашитъ работници разбраха вече това и постѣпиха въ редоветъ на „партията“. Неутѣнителенъ е, обаче, фактътъ, че нашитъ работници-печатари [имамъ предъ видъ преди всичко работниците въ „Държав. печатница“ въ София], най-интелигентната частъ на нашата работна класа, съ малки изключения, стоятъ вънъ отъ нашето социалистическо движение. Ний ги приканяме, заедно съ всички стоящи вънъ отъ това движение, да влѣзатъ въ редоветъ на „Партията“, да се отзоватъ на международния зовъ на революционния пролетариатъ: „Работници — братя отъ всички страни, съединявайте се!“

Петковъ

ПОСЛѢДНИТЪ СРЪЦИ.

Слѣдующитъ два пассажа отъ рѣчи-тѣ, които Либкнехтъ и Бебелъ сж произнесли на 10-й Ноемврий т. г. въ за-сѣданнето на Берлинскитъ Конгресъ, могатъ да ни послужатъ единъ пътъ за винаги като отговори на фантастическитъ срѣци, които се произлизатъ сенизъ-топизъ въ буржуазнитъ вѣстници.

Либкнехтъ казва: „Отъ послѣдното ми пътувание въ Америка азъ се раз-уверихъ въ срѣщитъ и отъ тогава азъ *съм пресметналъ да се срѣщамъ*; азъ мисля, че всѣки отъ насъ, който може да говори и пише, много по-добъръ правъ, когато има да каже нѣщо, *да го каже самъ*, безъ всѣкакъв посредникъ. Това е моя принципъ. И винаги, ако въ бъдеще въ неприятелската преса се появи нѣкаква срѣща за мене, да се знае, че това е чиста измислица и лъжа. Азъ желая щото и приятелитъ ми да претърпятъ за на-предъ той планъ; това е полезно и необходимо за Партията.“

Бебелъ, безъ да говори тъй категорически, искава се въ сѣщия смисълъ: „По нѣкога, казва той, азъ си давахъ труда да исправа нѣкои заблудения, но напусто, това остава безполезно.“ Той отблъсква абсолютно фразата, която сж я заели отъ него противъ Геда.

За съжаление с, че не се вотира една резолюция по той предметъ, която да опредѣли веднажъ за всѣкога, какво поведение трябва да държатъ всѣкиятъ членове на социалистическата интернационална партия.

Това е единъ въпросъ, до толкова националенъ, колкото и интернациона-ленъ, и ний неказваме желание, щото той въпросъ да бѣде предложенъ на разискване въ бъдещитъ френски конгресъ, както и въ Цюрихскитъ. Това ще ни избави за напредъ отъ всѣкакви опровержения и погрѣшници.

ЖЕНАТА И СОЦИАЛИЗМЪТЪ.

(Скаса, държана на 1-й Ноемврий въ събрание на Търновската социалистическа група, отъ М. Х. Павлова.)

(Продължение).

По съ появяването на частната собственостъ челоуѣческото минава въ една нова и значителна фаза на своето развитие. Въ живота на хората, въ тѣхнитъ взаимни отношения, възгледи и понятия ставатъ вече корени измѣнения. Всѣко се разклаща отъ основата. Предимнитъ общи интереси, предаността и солидарността отстъпватъ мѣсто на частния интересъ, на експлоатацията и угнетението. Девизътъ на комуналиното общество „всѣки за всички и всички за всѣки“ се замѣня съ тѣкмо обратния: „всѣки противъ всички и всички противъ всѣки“. На тази степенъ отъ развитието на челоуѣчеството, при тѣзи материални условия може вече да става дума за всѣко робство въобще и за женското въ частности. Причинитъ на едното и на другото се коренитъ въ новитъ економически условия на живота, въ частната собственостъ. При единъ по-усѣвършенствувани оръдия на производството, челоуѣчия трудъ станалъ много по-производителенъ, тъй щото отъ продуктитъ на този трудъ можелъ да живее не само производителитъ, но и другъ нѣкой. Съ въвеждането на скотовъдството, земледѣлнето и тъкареното искусство, работното си има вече своето оправдание. Работната сила на робътъ захванала да има цѣнностъ, тъй като той съ нея можелъ да храни себе си и своя господарь. Затова плѣненитъ врагове не се избивали както по-напредъ, когато нѣмали никакво значение и не можели да принесатъ никаква полза, но се употребявали като производители заради своитѣ господари. Тукъ се почива вече експлоатацията на челоуѣка отъ челоуѣка, тукъ се почива дѣленето на класове въ обществото.

Но съ обръщането стадото въ частна собственостъ била тѣсно свързана и революцията въ семейството. Мажътъ се отдѣля отъ родитъ или клантъ, къмъ който принадлежалъ, и почивалъ да живее самостоятеленъ животъ. Собственикъ на оръдията на трудътъ, той поискалъ да бѣде собственикъ и на жената. На тая степенъ на развитието се явива еднообразното т. е. съюзътъ на единъ мажъ и една

жена. Работната сила на жената имала за него значение, за това той я покорилъ и накаралъ да му служи и изпълнява желанията. Жената отъ равноправенъ членъ въ клантъ при комуналината собственостъ става робъ въ семейството при частната собственостъ. Мажътъ взема въ властта въ рѣцѣтъ си и една частъ отъ грижитъ за дѣцата, затова тия послѣднитъ почивали да наследятъ него. Майчиното право пада и се замѣня съ бащиното. Падането на майчиното право било всемирно историческо поражение на женския полъ. Мажътъ захваналъ властта и въ къщи. Жената изгубила достойнството си, била поробена и се обрънала въ робиня на погоситъ желания и въ просто оръдие за произвеждане на дѣца, казва Фр. Енгелсъ.

Еднообразното влиза въ историята не като помирение, а като поробване на една полъ отъ другия. Първото противоположение на класоветъ въ историята, които сж слѣствие отъ частната собственостъ, съвпада съ развитието на антагонизма между мажъ и жената въ еднообразието; и първото поднижение на една класъ отъ другия съвпада съ поднижението на жената отъ мажътъ. Еднообразието било великъ исторически прогресъ, но въ сѣщото време отъ него заедно съ робството и частната собственостъ се захваналъ епоха, която и до сега се продължава, гдѣто всѣкой прогресъ представлява и относителенъ регресъ, гдѣто благото и развитието на едни е основано на страданията и стѣпението на други.

При еднообразието семейството или фамилията представлява единъ тѣсенъ кръгъ, състоящъ отъ мажътъ, жената и дѣцата. Трудътъ билъ распределенъ между двата възрастни члена на фамилията. Жената, освѣтъ отглеждането и възпитанието на своитѣ дѣца, била длъжна да помага и на мажътъ въ полскитъ му работи, както сега е поставена жената у земеделческитъ народи. Нъ съ измѣненето начинътъ на производството, съ въвеждането на занаятитъ, измѣнява се и физиономията на семейството. Съ единъ по-усѣвършенствувани сѣчива на трудътъ мажътъ станалъ способенъ да издържа цѣлото семейство съ свои личенъ трудъ, затова тукъ станало още по-рѣзко раздѣление на трудътъ между мажътъ и жената. За да се устрои по-добъръ личния животъ, отглеждането и възпитанието на дѣцата, требвало единъ отъ двамата да се занимава специално съ това. Мажътъ почивалъ да се занимава само съ производителенъ трудъ за удовлетворение пуждитъ на фамилията, а жената съ уреждането на къщата и развити дребнитъ въ нея и съ възпитанието на дѣцата. Тукъ та вече съвършено е отегранена отъ полския производителенъ трудъ. Ти чака на готово да наготви, ушне и ятъмки това, що мажътъ пренаси, затуй чувствува себе си много по-унижена, притисната и опенравявана. Жената на занаятчиата е много по-

отъ 102,000. Това е една сполучлива грачка къмъ завладяването на общинскитъ власти.

Работническата класа, кодо тая дума ний разбираме, както мускулнитъ, така и умственитъ работници, е патоварена да произвежда всѣко и да управлява цѣлото производство. Тя е днесъ единственната полезна класа; остава ѝ само да вземе въ рѣцѣтъ си администрацията (управлението) на политическитъ интереси на народътъ, и тя ще извърши всички обществени длъжности. И така, общинскитъ съвети, отъ които социалиститъ почиваха завоюването на политическата властъ, ще бѣдатъ разединени на нуждитъ за управлението на страната хора. (Прекъсания).

Когато пролетариатътъ стане господарь на общинскитъ и държавнитъ власти, той ще последва примѣритъ, който му даде въ миналий вѣкъ буржуазията; слѣдъ като експроприира политически (отнеме политическата властъ) капиталистическата класа, ще я експроприира и економически: той ще унищожи антиномията (противорѣчието), за което ний говорихме още въ началото, между комуналината организация на производството и индивидуалното присвояване на сѣчивата и плодетъ на трудътъ; той ще социализира капиталистическата собственостъ. Тогава ще сж комунизирани не само срѣдствата за произвеждане, но и тия за наслаждение.

И когато механическото производство увеличи до толкова производителнитъ сили на челоуѣка, щото да може да се произвежда всѣко нужно за удовлетворение на естествено челоуѣчески пужди, тогава, въпрѣки думитъ на Христа, повтаряни и парафразира-

ни (никога неказани) отъ моралититъ и политититъ на всѣчки привилегировани и угнетаюци класи, не ще има вече бѣдни на земята: всѣки ще благоденствуватъ.

V.

Вий виждате, Господа, че азъ не мечтая: азъ не казахъ, че трябва да направляваме социалното движение споредъ чувствата или идентъ на абсолютната справедливостъ, на абсолютното равенство; не, азъ изучихъ само явленията, които се развиватъ предъ нашитъ очи и ви показахъ къдъ ни водятъ.

Азъ ги показахъ, че економически организъмъ е причесъ вече комуналината форма, а между това приспособяването му си остава индивидуално, измѣнитъ е характерътъ на индивидуалната собственостъ, централизиралъ я, разрушилъ е семейството, породилъ е бѣдността верѣдъ изобилието, измѣнилъ старитъ условия на работението, раздѣлилъ между производителитъ мускулний и умственый трудъ, и ги е раздѣлилъ на двѣ категории наемни работници: направилъ е безполезенъ собственостъ капиталитъ, — привилегитъ не се оправдаватъ вече съ никоя частна или обществена служба; патруналъ е наемнитъ работници въ промисленитъ градове; измелъ е въ тѣхнитъ глави всѣчки наклонности на дребний собственитъ; всѣкъ въ мозацитъ нмъ идентъ на комунизма, че ги е приготвилъ за социалистическата пропаганда, къмъ употребението на всеобщото избирателно право и къмъ завоюването на общинскитъ и държавнитъ власти за превръщането, чрезъ тѣхъ, на индиви-

дуалната собственостъ на капиталистическата класа въ комуналина собственостъ на цѣлия народъ.

Мечта ли е това? Не е ли лесно като дѣнь? Значи ли да проповѣдавамъ смъртъ, разорение и грабежъ, ако подготвямъ работническитъ маси къмъ революционната миссия, за извършването на които въ името на челоуѣческото щастие тѣ сж повикани?

Економическитъ явления, — ето великитъ виновници, ужаснитъ революционери, които разрушаватъ всѣчен нагнцъ на хората, въковнитъ основи на обществата; ний, комуниститъ отъ школата на Маркса и Енгелса, ний сме само изразители на волята на економическитъ явления: ако ний, както морскитъ птици, които предсказватъ бури на моря, предвѣждаме на управляющитъ класи бури, които ще завлече съ себе си тѣхнитъ привилегии, ний не я раздухваме.

Когато обществото, което тая социална революция ще разруши при по-малко мажи отъ колкото правитъ това периодическитъ кризи на капитализмътъ, ще захвърле, благодарение на еднаквото участие на всѣкиятъ му членове при произвеждането и присвояването на богатствата, въ миръ и съгласие, тогава маниата най-странното притѣнително сѣчиво, което сега се намира въ рѣцѣтъ на имущата класа, ще стане снасителъ на челоуѣчеството; тогава робскитъ трудъ, което предвѣдаше можайци гений на Аристотеля, ще изчезне.

Г. Демолетъ взе думата слѣдъ градоуина Лафарга, безъ да се опита даже да обори конференцията (рѣчта) на послѣдния: той имаше за цѣлъ, да изложи теоритъ на буржуазний индивидуализмъ.

(Слѣдва)

неравноправна отъ селешката, която заедно съ свои мъжъ работи на пивата и чувствава, че сама си изважда прехрапата. Като слѣдствие отъ това многовъзвнз отстранение на жената отъ физическия производителенъ трудъ, явява се пийната слабостъ, недѣля-востъ и неспособностъ за него. Пийнитѣ производителни способности се, така да кажа, атруфирани и ти става неспособна да върши работата, която мъжътъ върши. Економически ти е зависима отъ него и на тази економическа зависимостъ се врѣши пийното робство.

(Слѣдва)

МАЛКА КОРРЕСПОНДЕНЦИЯ.

РАЗГРАДЪ, К. 74 лева 50 ст. получени. Паритѣ отъ в. „Работникъ“ и отъ изданията на „Бълг. Соц.-Демократ. Библиотекъ“ испращайте въ Шуменъ, печатница „Основа“.

Н. ПАЗАРЪ, Я. В. Испрашихме ви исканиятѣ номера. Молимъ, пратете абонаментитѣ за Н. В. въ В. и за библиотеката въ Н. П.

Кассиеру на мѣстната дружина въ ТЪРНОВО. Получени 40 лева, събрани отъ съчувствущитѣ.

ВИДИНЪ, И. С. Г. Искането получено. Ще испратимъ „Работникъ“, „Денъ“ и „Прогрессъ“ съ отдѣлни издания. За другото слѣди самъ.

ХАСКОВО, Г. Попитайте въ Шуменъ, печатница „Основа“.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ ВЪ БЪЛГАРИЯ

Габрово.

Много се страхуватъ, че класно ще ползватъ тази ми дописка. Но по-добъръ класно, отколкото никога. Искамъ да ви съобща ибѣщо по изданието, който направилъ фабриката на Калъчановъ. На утръта тѣзи фабрика дойде на умъ да празнува десетъ-годишнината отъ отварянето ѝ въ града ни. Отварянето на фабрика и упо-треблението на машинитѣ е напредѣкъ. Но този напредѣкъ днесъ се купува съ твърди голѣми жертви. Отъ тези напредѣкъ най-големата частъ отъ народа пада въ едно твърдѣ злонкасто положение. Нашия градъ е живо доказателство на послѣдното. Най-големата частъ отъ населението на нашия градъ днесъ нѣма какво да яде и не намира работа. Това мизерно положение на населението отъ нашия градъ много полезно иде на нашитѣ фабриканти; създава имъ много евтини рѣцѣ и голѣми печалби. Днесъ, напримеръ, за изтъкването на единъ аршинъ плащъ на свой станъ, нашитѣ фабриканти плащатъ 2-3 стотинки. Твърдѣ неотдавна бѣше, когато тѣ плащаха 30-40 стотинки. Но това време се мина. Фабрикантѣ се усъвършенствуваха и печелиха; скоро захванаха да работятъ съ машини и цѣната на труда се намали до нечувани размѣри. Подиръ 10 години има право г. Карагѣзовъ да казва: „вѣска работа е благословена“.

Тѣзи знаменити думи той казѣ въ самия денъ на празника предъ работницѣтѣ си, на 14 Ноемврий, и предъ гоститѣ си, по-нечето голѣмици на града ни и роднини. Като православенъ християнинъ г. Карагѣзовъ празника захваналъ съ молебень и свѣришилъ съ гощавка, на която се произнесли не малко най-патриотически на-здравници. Незабравитѣ, обаче, да почерпи и работницѣтѣ си, предъ които искавалъ своята буржуазна философия, че тѣ работѣли за благото на народа, а не за джеба на г. Карагѣзова и С-ие. Вижда се, че той мисли своитѣ си работници за ахма-ти, които не разбиратъ за чие благо тѣ работятъ. Не казвамъ, че всички работни-ци сѣ разбрали неговата дълбока филосо-фия, но мнозина добъръ сѣ и разбрали, как-то и недритѣ му обѣщания за въ полза на работницѣтѣ, както обѣщанието му да основе каса за болнитѣ и да имъ дава и по едно възнаграждение. Добро сръдство за да приспѣва лековѣритѣ работници. Обаче, надали тѣ обѣщания могатъ да изгладятъ враждебнитѣ отношения между работницѣтѣ и господарѣтѣ, обнеситѣ на когото до сега сѣ били не съвѣжъ чело-вѣколюбии. Но кой-знай, страха предъ социалистическитѣ идеи, които проникватъ между работницѣтѣ, при всичкото старание на нашитѣ фабриканти да спратъ распро-странението имъ, може би да ги кара да държатъ по-друго поведѣние къмъ своитѣ работници. Идишѣмъ по-нататъкъ, какво ще бѣде.

Ст.

Шуменъ.

Трѣбва да признаемъ, че градската ни полиция бди. Въ една отъ предидущитѣ ни дописки съобщихме до какъ сѣ простира енергията на градския ни полицейски приставъ г. Шоновъ въ пре-сѣдванията му на социализма. Както се узнава сега, работата на полицията е била, по записѣтъ на г. Прокурора на тукашния Окр. Сѣдъ, да констатира отъ какъ сѣ екенедира в. „Работникъ“—отъ тука ли или отъ Търново. А станало нѣ-жда за таква издирване, за да се опре-дѣли подеждиостта на в. „Работникъ“, за-щото възникна препирня между редак-тора му и Прокурора на Търновския Окр. Сѣдъ и работата отишла до Министер-ството на Правосѣдното. Споредъ „за-кона за печата“ вѣстника трѣбва да бѣде подеждѣнъ гдѣто се издава, а не гдѣто се печата. Но Министерството рѣ-шило обратното и препратило препирката до г. Прокурора на тукашния Сѣдъ. Та-кава е била работата—тукашния Проку-роръ искалъ чрезъ агентитѣ на полици-ята да се опредѣли разпрацанието на „Работникъ“ отъ тука. Но градския ни приставъ г. Шоновъ не така просто погледналъ на работата и разви една дѣятелностъ, каквато прилича на единъ сѣщи полицейски агентъ. Ний вече го-ворихме за това. Ще спомѣнемъ само, че несполуката на тукашнитѣ слово-слагатели да съставитъ дружество за взаимно споматание се дължи до нѣ-къдѣ и на заплашванията на господина Шоновъ.

Напослѣдѣкъ на нашата градска по-лиция се представи случай да покаже своето служебно усърдие. Случай е мно-го простъ, нищоженъ. Въ нѣдѣли нѣкол-ко души тукашни граждани сѣ се сръб-чили въ къщата на едно отъ тукашнитѣ пакъ граждани. Може би и да сѣ били довикани на гости. Това съвѣжъ не е вѣрно. Но нашия градск. приставъ бди; отъ неговото бдително око не избѣгна това събрание на двама трима граждани. На другия денъ по цѣлия градъ се раз-несе, че у едикого си имало събрание отъ различнитѣ партии въ града ни, за да об-мислятъ въпроса за измѣненieto на Кон-ституцията и да свикатъ гражданитѣ на едно събрание за обсъждане на този въ-просъ—сръбъ, на митингъ. Работата, как-то виждате, е била много проста; но въ понедѣлникъ и двамата полицейски при-стави енергично се заловили да изсѣд-ватъ това ужасно престѣпление и да съби-ратъ подробности върху това извънредно престѣпно събрание отъ нѣколко шумне-ски граждани. Какъ сѣ издирили тѣ, още не е извѣстно. Но служебното у-сърдие на градскитѣ ни полицейски аген-ти, а особено на първия, излиза вече пре-калъбно споредъ насъ. Какво престѣпно има въ това, че нѣколко души въ гр. Шуменъ сѣ събрали въ къщата на нѣкого отъ свои-тѣ си съграждани, даже и да било за об-сѣждане въпроса за свикването на ми-тингъ? Мигаръ събралиятъ у насъ сѣ за-претѣни отъ закона? Мигаръ престѣпление е да мислятъ гражданитѣ даже въ къщи-тѣ си за митингъ? Днесъ даже правител-ственики в. „Свобода“ изрично ни гово-ри, че събралиятъ сѣ свободни и че на-тия права на гражданитѣ никой не мисли да посѣга. Защо тогава полицейскитѣ агенти въ града ни придаватъ престѣпни характеръ на едно събрание отъ нѣколко граждани въ къщата на нѣкого и на как-во основание плашатъ нашитѣ граждани, които и така до нѣмай-къдѣ сѣ наплашени? Добъръ е, похвално е единъ полицейски агентъ, който добросѣвѣстно да испълнява сво-ята длъжностъ, но дѣто трѣбва и въ гра-шницѣтъ на закона...*)

Х. Ц.

ВЪ СТРАНСТВО

ГЕРМАНИЯ

Едно отъ рѣшенята, които е взела Герм. Социалъ-демократическа партия въ тази годишния си конгресъ, за който съобщих-ме въ единъ отъ миналитѣ броеве на вѣст-ника ни. Бѣше да се обяви партията про-тивъ военния законопроектъ, който Гер-манското правителство предложи на Райхста-га. Веднага слѣдъ свѣршването на конгрес-са Германската соц.-демократическа партия почна своята агитация протвъ правител-

*) Вѣстникътъ бѣше подъ печатъ, когато видѣх-ме едно възбуждено кѣмъ гражданск. отъ Шуменскитѣ окрѣтъ, съ което се канятъ да хитѣтъ въ Нѣдѣ-ли на 6-и тог. Въ идущи брой ще съобщимъ съ-дѣжението за това възбуждане. ДОП.

ственния воененъ законопроектъ. Резултатъ на тази агитация се явиха редъ протести, сказки, манифестации противъ него. По-най-многобройни сѣ протестациитѣ, събра-нията и сказкитѣ противъ проекта въ Бер-линъ. Недавна въ различнитѣ части на този градъ сѣ станали девѣтъ публични съ-брания за протестирание противъ военния законопроектъ. Въ всички тѣзи събрания сѣ взели едно и сѣщо рѣшение, съгласно съ рѣшението прието на конгреса на пар-тията. Съдържанието на резолюциитѣ е слѣдующето:

„Нѣмския народъ, благодарение на Ми-литаризма, вече е притиснатъ отъ извън-мѣрно лични и финансови тегоби. Обаче, съ внесенъ въ Райхстага воененъ законо-проектъ се налагатъ още нови тегоби, кои-то той не може да поен, безъ да се отрѣче отъ най-пакъжитѣ си культурни предпри-ятия и безъ да бѣде това въ вреда на истощитѣ на производителния трудъ.

Военната наредба, която сега господству-ва, не е способна да защити Германия отъ едно неприятелиско нахлувание; ти състав-лива една постоянна опасностъ за народното спокойствие и служи за главно оръжие съ което се поддържа господството на капи-талистическата класа, цѣлѣта на която е печалбата и политическото подчинение на работническата класа.

За това събралието иска, съгласно про-граммата на социалъ-демократическата пар-тия въвеждането на една военна на-редба, която да спомога за развитието на военната способностъ въ цѣлия народъ и които да води къмъ осъществението на всеобщото народно въоръжение. Събрали-ето обявило, че социалъ-демократическитѣ депутати действуватъ въ нѣлно единоду-шие съ Германската политическа, органи-зована въ една Социална Демократия ра-ботническа класа, зацѣто тѣ отхвърлятъ правителствения законопроектъ, както и всѣкое друго искание за сегашната воен-на система“.

Едѣ рѣчь на Либкнехта въ Райхстага

При обсъжданieto на военния законопро-ектъ социалистически депутатъ е произне-сѣлъ една интересна рѣчь, която показва гледната точка на германската социалъ-демократия върху военния въпросъ. Либкнехтъ се изразилъ, че до когато съще-ствува капиталистическия строй, не трѣбва да се мисли за нѣкакво облекчение на во-еннитѣ тегоби.

Когато народътъ обича държавата, нѣма нужда да се държи голѣма армия.

Либкнехтъ послѣ показалъ, че преимначални-ето на Емската телеграма е подбудило на Франция да отвори войната въ 1870 год.

АВСТРИЯ.

Чешко-славянската Социална Демокра-тия имѣ на 20 миналий мѣс. въ Юнгбуш-цлау една окръжна сбирка, на която пра-тили делегати градоветѣ—Юнгбушцлау, Вансвассеръ, Мюнхенбергъ, Турнау, З-мель, Брадайсъ, Елбе, Нимбургъ и Поде-брадъ. Събралието се е обявило противъ участието въ конгреса, който тъкмѣли да свикатъ въ Кладно филистеритѣ национа-листи и се искало за безусловното при-емане принципитѣ на интернационална-та Социална Демократия. Събралието рѣ-шило при туй списанието „Омладина“ да се издава въ Юнгбушцлау, и да искатъ 1-и Май да бѣде работнически празникъ, по-святенъ на почивка. Конгресътъ въ Кладно не е станалъ благодарение на енергиче-скитѣ нападения отъ страна на славянската Социална Демократия.

ИТАЛИЯ.

Младата италианскѣ работническа пар-тия, която едвамъ тая година се органи-зира и се рѣши да вземе за пръвъ пѣтъ участие въ изборитѣ, напослѣдѣкъ е спо-лучила да прокара трима отъ своитѣ кан-дидати за депутати въ парламента. Фран-полити е избранъ съ 1506 гласа, Агнени съ 1635 гласа и Мафей съ 1623 гласа. За други двама кандидати не има бало-тировка. За пръвъ пѣтъ това е добъръ успѣхъ.

ИСПАНИЯ.

Земледѣлческа гревъ.

Работницѣтѣ отъ земледѣлческото село, което е разположено близо до Барцелона, сѣ обявили стачка. Произгѣзло е сѣбъсна-ние между гревиститѣ и пещидиранитѣ работници; но жандармерията е вѣстѣно-вила реда.

АНГЛИЯ.

Дампширскитѣ гревисти.

Английскитѣ вѣстници явяватъ, че лавка ширекитѣ гревисти иматъ силна въра въ-успѣха на дѣлото. Една сума отъ 10, 000 лири стерлинги сѣ получили тѣ отъ по-рѣдника на Болтонскитѣ служаци.

КНИЖАРНИЦАТА

на

Г. И. ПЕНКОВЪ и С-ие.

Приема подиски за България на руския иллюстриранъ журналъ

„НИВА“

За настѣпающата 1893 г. съ 12 тома мѣсечни сборници, съдържащи разни отборъ съчинения на знаменити писатели, съ единъ албумъ съдържащъ 10 изинци акварелни картини, съ 12 парижски моди и 12 чертежи на раз-ни шевове и гресии.

ЦѢНА 10 РУБЛИ

(27 ЛЕВА ЗЛАТНИ)

Желающитѣ да получаватъ журнала отъ 1-и Януарий могатъ да побързатъ съ подискиитѣ си най-късно до 15-и Декемврий т. г.

Доставитъ се и цѣли изинци подвързани и неподвързани течения отъ истеклитѣ години, заедно съ принадлежациитѣ тѣмъ премии

ОТДѢЛНО САМО КАРТИНИ И АЛБУМИ,

Картини: по 6 и 8 лева

Албуми: (отъ 1891-92 г.) по 10 лева.

Осѣбѣлъ всички русски, при горѣпомѣнатата книжарница се при-ематъ подиски за България и на всички западно-европейски журнали, сви-сания, вѣстници, газети и пр.

2-5

Обявяваме, че г. Ст. Джемджиевъ е агентъ на в. „Работникъ“ въ Търнов-скитѣ окрѣтъ. Молимъ да му се оказва нужното довѣрие.

Излѣзе отъ печатъ извѣстната кни-га на Фр. Енгелса—„ЛЮДОВИКЪ ФЕЙ-ЕРБАХЪ“. Преводъ отъ русски, цѣна 1 левъ.

Шуменъ, печатница „Основа“.